

en ook gebeurt het wel eens, dat de korstmossen in een jonge aanplanting de bodem zoo dicht bedekken, dat de wortels van de boompjes niet behoorlijk kunnen ademen. In dat geval zijn de korstmossen dan schadelijk en moet de grond worden omgespit.

Ook vermoedt men, dat takken van Larix en zilver-sparretjes soms door korstmossen worden gedood. Zekerheid hieromtrent bestaat evenwel niet.

In verschillende deelen van de wereld strekken de korstmossen tot voedsel van mensch en dier. Het manna van de woestijn, dat tegenwoordig ook nog wordt gegeten, is een korstmos (*Lecanora esculenta*). Het rendiermos is het voornaamste voedsel van het rendier. Het IJslandsch mos is een bekend geneesmiddel.

Een andere gewichtige toepassing vonden de korstmossen als kleurstoffen. Lakmoes, wordt verkregen

van een korstmossoort, die rondom de Middellandsche Zee voorkomt (*Rocella tinctoria*), en in verschillende streken van Schotland en Ierland gebruikt „het volk“ korstmossen onder den naam van „crotle“ voor het verven van garen en weefsels.

Hoe is dat bij ons? Onze kruidenzoeksters kennen eigenlijk weinig anders dan Kamille en centaurik en hebben de mooie korstmossen altijd verwaarloosd.

Het verzuim is gemakkelijk te herstellen, want ieder, die wil kan zonder moeite een korstmossen-verzameling aanleggen. Ze kunnen gedroogd worden tusschen filtreerpapier, of met hun onderlaag geborgen worden in een doosje. Als ze jarenlang verdroogd en verschrompeld zijn geweest, behoeft men ze maar even te bevochtigen om ze hun oorspronkelijken vorm en kleur te doen hernemen.

Ik voorspel ons nog veel genoeg van deze studie.

JAC. P. TH.

VOGELVERVOLGING EN MUSSCHENGILDE.

(Vervolg van pag. 173.)

Het consistoriedak was bij ons berucht om zijn slechte panlatten, zoodat de musschen en spreekwien bij den schoorsteen ons brutaalweg zaten uit te fluiten. Ik zou echter toch eens in mijn eentje probeeren er naar toe te klimmen. Ik schoof de pannen op, stapte op een lat en dat ging, een stapje hooger ging nog, doch toen ik weer mijn voet verplaatsten zou, brak de lat, en ik smakte gezellig met een tiental pannen op den grond, de pannen aan stukken. Ik echter vloog over eind, keek naar de achter aankomers onder de nog steeds kletterende pannen niet om en snelde heen om er na 3 dagen heel even om het hoekje van de kerk naar heen te kijken, om te zien of de zaak weer in orde was. Dat gaf me toch eenige verlichting. Mijn jongste broer stortte van de plm. 4 M. hooge dakgoot van de school, ook hij kwam er ongedeerd af. De metselaar en zijn zoons hadden alleen vrijen toegang op dit dak, daar zij het jaarlijksch onderhoud hadden aangenomen en die wilden ons er om het leven niet op hebben. Die hadden natuurlijk geen zin, om elken dag een ladder op d'r nek te nemen, om een pan of wat goed te leggen en daar ze hun leven grootendeels op de daken doorbrengen, was het voor een der zoons een kleinigheid, om op de jaarvergadering tot koning van het Gilde geproclameerd te worden.

Wat wij, kwajongens, zoo door heel den polder heen deden, deed ieder lid der verg. op eigen dak en erf, om zoo zijn aantal musschen op te scharrelen

en de boete te ontgaan, die hij voor elke te weinige musch opliep. Nu is 't over de musschen wel genoeg, denk ik; dat ik de perken te buiten ben gegaan, moet men mij niet kwalijk nemen, 't was toch zoo'n plezierige tijd. En dan die veldwachter, o, die veldwachter!

DE KOUWEN.

Daar komt ge vlugger af, geduldige lezers. Ik heb alleen kouwen gezien en ook de nesten in onzen ouden toren, maar ik herinner me niet eens meer, hoe de eieren er uit zien. Ze zijn als schadelijke vogels door het gilde ten doode gedoemd, door de schade, die ze doen aan pas gezaaid koren. Ook de erwtenvelden moeten er veel van te lijden hebben.

DE KRAAIEN.

Die geven weer stof te over. Ik beloof echter mijn best te doen, kort te zijn. Wie steeds trouw mijn opstellen en korte mededeelingen in *D. L. N.* gevolgd heeft, zal daaruit al een en ander minder edels van dezen vogel vernomen hebben. Ik voor mij, vergelijk hem altijd met het varken onder de zoogdieren, alles en allerlei is van zijn gading. Ik heb, ook weer om toch vooral niet al te oppervlakkig te oordeelen, bij landbouwers geïnformeerd en kan dus als van de kraai bekend het volgende mededeelen. Voor den landbouwer dan zou zij niet zoo schadelijk zijn. Wel steelt zij, als zij haar kans schoon ziet, kip- en eendeneieren en kuikens van de

hofstede, doch die schade is niet algemeen en niet noemenswaard. We kennen haar ook nog wel uit de Reigerwei (jaarg. VII). Maar in pas gezaaid koren doet zij wel kwaad. Een landbouwer deelde mij daarover het volgende mede:

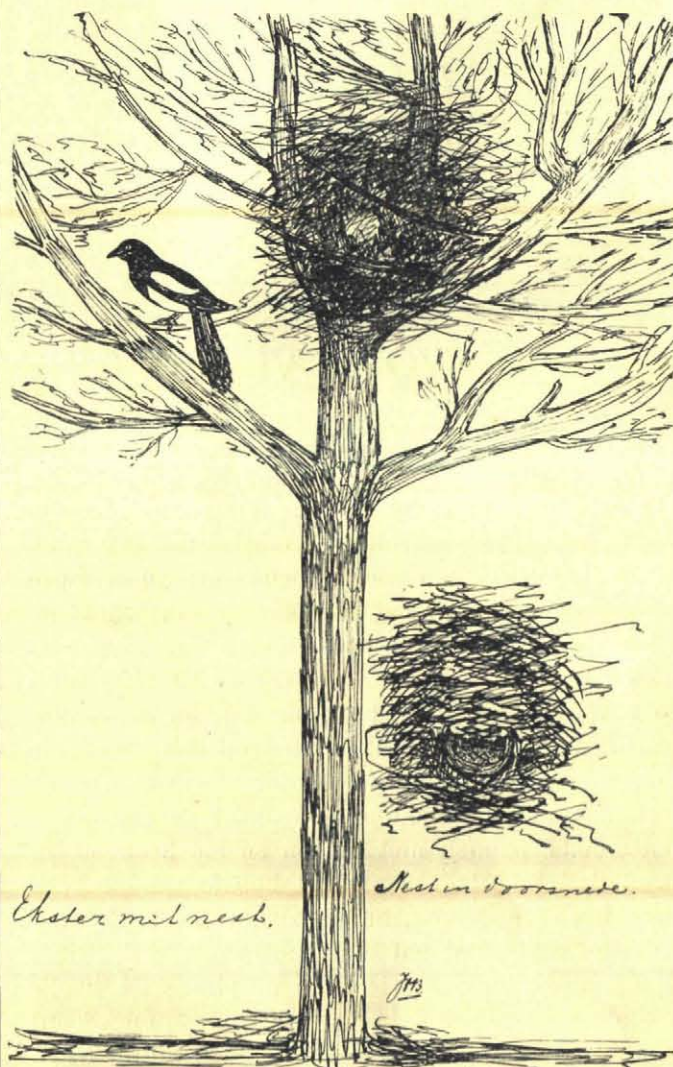
„Och, dat is ook zoo errig nie. Mar, weet je, wanneer of je dē slecht mee weg komt? Als oale boeren al ēzoaid ao, in je komt dan mit een klein lapje (= stuk grond) wat achteran. Da kà je gerust in 't voorjēr den boel uittrieē in vanover zoaie“. Dan concentreeren de kraaien dus haar krachten op een zoo'n veld en wordt de schade meer zichtbaar.

Mijn niet genoeg te waardeeren neef schreef mij:

„De kraaien leven zoowel ten koste van den landbouwer als, en vooral, van de jacht. Van eerstgenoemden door het uitdrinken van eieren, het vermoorden van jong pluimvee, het uitpikken van pas gezaaid koren. Wat de schade betreft, aan de hoopen aardappels in 't najaar, nu die is niet zoo heel groot. Voor de jacht zijn ze schadelijker, maar daar de belangen van jacht en landbouw met elkaar in strijd zijn, zoo komt de schade, die de kraai aan de jacht doet, den landbouwer ten goede. Ofschoon dit nogal tegenspraak zal ondervinden, doordat men doorgaans wel de schade wil toerekenen, maar liefst van het voordeel zwijgt, dat de kraai doet, zoo wil ik gelooven, dat het nut voor den landbouwer overwegend is boven de schade. Door ook eieren van patrijzen, die wel nuttig voor onzen stand zijn, uit te drinken en de jongen te verslinden, gaan in deze de belangen van landbouw en jacht samen, dus is de kraai voor beide schadelijk.“ Wat verder de schade voor de jacht betreft, dient gezegd, dat die van veel beteekenis is, daar jonge en oude hazen en konijnen, jonge fazanten en patrijzen en eieren een geliefkoosd voedsel voor de kraai zijn. Mag dan al eens een enkele kraai vallen onder het moordend lood van een buks, waarmee een boerenzoon wat loopt te liefhebben en mogen de eieren meer of minder uitgehaald worden door vrijbuitende en op avontuur beluste jongens, den meest geduchten vijand van dezen vogel moeten we zien in den persoon van den jachttopziener. Deze doet al zijn best, zē te vuur en te zwaard te verdelgen. Hij schiet ze, waar hij ze ziet, in de vlucht, of op het nest. We konden als kwājongens het hart voor den anders voor ons ook al zoo barren man stelen, als we hem beloofden, een kraaiennest te zullen uithalen. In elk bosch zagen we op een mooien dag een paal verschijnen met een zinken plaatje, waarop het hatelijke: Verboden toegang, Art. 461. Wetb. v. Strafr. Dat was voor ons een streep door de rekening, doch voor één gat zaten we ook al niet gevangen. Wilden we een of ander bosch weer eens doorkruisen, dan behoefden we dat niet heimelijk te doen, in gestadigen

angst bij elken donkeren struik vreezende, door den gevreesden boschwachter besprongen te worden. We gingen eenvoudig naar zijn huis en zeiden: „M., dēr zit een kraaiennist in Thomasbosch (b. v.), magge m'n dat uit gē ēle?“ waarop het onveranderlijke antwoord was: „Ja jongens, mar 't nist uutschoppe, oor, begrepe?“

Ja, dat was „begrepe“, maar werd niet altijd volbracht. We snelden naar het bosch en maakten van de vergunning gebruik om den heelen avond er weer eens in rond te snuffelen. Het kraaiennest schopten we niet altijd uit, want zoolang de „rand“

Ekster mit neef.

Nest in doornen.

niet uitgelegd is, komen de kraaien in hetzelfde nest terug. Wij hadden dus de kans, nog eens daar een paar eieren uit te halen en daarvoor beklommen we andermaal gaarne den wiegenden boom.

Ik kan hier weer niet gaan uitwijden over de halsbrekende toeren, die we voor een ellendig kraaienei ondernamen, maar ik vraag nog eenmaal den lezers wat lankmoedig te zijn en mij het volgende uitstapje te veroorloven. Men leest er uit, hoe sterk de lust naar buit en avontuur een jongen prikkelen kan. Als ik met de kraaien klaar ben, is het maar een snapje meer.

In de Reigerwei zat, hoog in een boom, een kraaiennest. Vaak hadden wij er bij staan kijken, maar ik durfde het niet aan. Doch het af- en aanvliegen der vogels deed onzen lust ten top stijgen, zoodat op zekeren avond besloten werd, dat ik de klimpartij zou ondernemen. Gauw uit school er op aan. Daar kwam een onweer en daarmee een flinke regenbui opzetten. Wij naar de naastbijzijnde boerenschuur en daar geschild. De bui ging over en wij vergezeld door de zoons van den boer, met den ladder, op den boom aan. Deze was erg glad en glibberig, maar het plan was gemaakt, de ladder meegesjouwd, dus ik er in. De ladder bracht mij op een derde van de hoogte. Toen klimmen. Ik zag er dadelijk smerig uit, door het groen dat los kwam van den stam. Mijn handen werden zoo glad; ik gleed al eens terug. Toch doorzetten. Doodmoe werd ik, maar bereikte toch de eerste mik; in de tweede zat het nest. O jé, daar kon ik niet in de mik komen; toch aanhouden; eindelijk; uitgeput, kwam ik er in. Toen naar het nest was maar een snapje. Er lagen 6 eieren in; dat viel mee; ik kon ze niet mee naar omlaag nemen. Dan maar gegooit; 4 kwamen er heel beneden aan. Doch nu, ik moest terug...; dra zat ik in de eerste mik. Op de heenreis hadden geestdrift en hartstocht mij geen gevaar doen zien, die waren nu bevredigd en stond de naakte werkelijkheid mij weer voor oogen. Nu kon ik niet uit de mik. Vreeselijk martelde ik een kwartier lang, ik verloor mijn geduld; ik werd wanhopig, het werd al duister..., ik moest er uit; ik begon te huilen eindelijk; de wanhoop maakte mij onverschillig; ik nam een zwaai op leven en dood en... kwam er. Nu gleed ik gauw naar beneden en was spoedig bij mijn makkers, die in doodsangst alles hadden aangezien. En dat voor 4 nietswaardige eieren... In dien boom klom ik toch nimmer weer.

Rotterdam.

J. VIJVERBERG.
(Wordt vervolgd).

UIT ONS VOGELDAGBOEK.

(Vervolg van blz. 165).

De eerste dagen van Mei brachten enkelen onzer door aan het meer van Genève. De vogelbevolking was op zijn minst even dicht als in Bloemendaal. Sommige soorten waren er zelfs veel talrijker dan bij ons, o.a. de goudhaantjes en de draaihalzen. Deze laatste hoorden we den ganschen dag: een vreemd geluid, een van de weinige vogelgeluiden, waar je te veel van kunt krijgen. Fluiters, tuinfluiters en zwartkopgrasmussen waren er in groote menigte, een bonte specht zagen we bij her-

haling aan zijn nest timmeren en op 't Meer ontmoette we veel ruiters.

Den zesden Mei waren we weer thuis, de ijsvogel vloog er gedurig zijn nest in en uit. In een appelboom vonden we een vinkennest in een vork van twee takken. Er waren al jongen in en die werden uitsluitend gevoerd door den manvink.

Den tienden zagen we in 't Naaldenveld een dodaarsnest in aanbouw, verder drie nestjes van roodstaartjes en één van een roodborst. Twee fluweeleenden nestelden vlak naast elkander in de klimop onder hooge beuken. Daar had ook een waterhoentje zijn nest, op zijn minst vijftig meter van 't water af. Aardig was het om te zien, hoe het broedende hoentje, als er gevaar dreigde, van het nest sloop, zich verborg in de klimop achter een elzestronkje en weer op zijn eieren kroop als wij weg gingen. Hij vluchtte niet verder dan één meter. In den hertenstal broedden twee witte tamme eenden, om zoo te zeggen tusschen de hoeven van de hertjes.

Denzelfden dag zagen we ook een waterral in een boom zitten en merkten we dat een winterkoning zijn tenten had opgeslagen in een Hein's nestkastje.

Den elfden vonden we een nieuw vinkennest. De tapuit broedt, ook een scholekster en een kieviet in de duinen. Een kat verstoorde een van onze roodstaartjesnesten. In den Haarlemmerhout werd een fitisnest verraden door de vogels zelf, die met groote witte veertjes af en aan vlogen. Het nest lag in de bramen, niet verder dan een meter van een pad en er is natuurlijk niets van terecht gekomen.

's Avonds half acht zagen we den ijsvogel baden. Hij vloog uit zijn nest, schoot schuin in 't water en ricocheerde drie of vier keer met groot geplas. Daarna ging hij zijn veeren uitpluizen op een elzetak, die boven 't water hing.

Nu volgden eenigen dagen van mooi zomersch weer. Den 12den zagen wij een draaihalzen en toen zongen ook de spotvogel en de zwartkopgrasmusch op hun mooist. De ijsvogel was wat schuw, telkens kwam hij bij zijn nest, maar 't was net, alsof hij ons in de gaten had, en hij ging er niet in. Ondertusschen maakten drie koekoeken een groot spektakel in de hooge populieren. Die waren in 't geheel niet schuw, daar hadden ze het te druk voor, 't was een geschreeuw en gekakel en gekolder zonder eind, lang geen koekoek-éénzang. 't Waren twee mannetjes en één wijfje.

Iets later stonden we bij een zanglijsternest met vijf volwassen jongen. Met groote oogen zaten ze ons aan te kijken, hun snelle ademhaling maakte den indruk van geforceerd hijgen. Op 't eerste gezicht lijken de vogels meestal zeer geagiteerd te zijn met hun snelle ademhaling en hun hevig kloppend